

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)

Statskontoret avstyrker utredningens förslag på hur ett aktivitetskrav kan införas inom försörjningsstödet. Statskontoret anser att det ännu är alltför osäkert om ett aktivitetskrav leder till de resultat som utredningen förväntar sig. Det finns bland annat en risk för att kommuner inte kommer att kunna erbjuda meningsfulla aktiviteter för personer som uppbär försörjningsstöd.

Utredningen föreslår en omfattande reform och det är viktigt att säkerställa att effekterna verkligen blir de avsedda innan förslagen genomförs. Statskontoret anser att regeringen behöver ett mer gediget underlag innan den inför ett aktivitetskrav inom försörjningsstödet. Ett sätt att åstadkomma bättre beslutsunderlag kan vara att införa reformen stegvis och noggrant följa effekterna. Om regeringen beslutar om ett aktivitetskrav menar vi därför att de först bör införa det i ett begränsat antal kommuner. Detta för att kunna följa upp och utvärdera om aktivitetskravet leder till önskat resultat, samt för att få mer kunskap om vilka slags aktiviteter som är effektiva, vilka individer som bör ingå i målgruppen och hur omfattande aktivitetskravet bör vara.

Bristfälliga underlag innebär att det förväntade resultatet av aktivitetskravet riskerar att utebli

Utredningen visar att kunskapen om effekter av kommunala arbetsmarknadsåtgärder är begränsad, samt att de studier som har gjorts visar att effekterna av arbetsmarknadsåtgärder är blygsamma när det gäller återgång till eller inträde i arbete.¹

¹ Ds 2024:29. *Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet*, s. 82–83.

Statskontoret konstaterar att eftersom det saknas tillräckliga belägg för att ett aktivitetskrav leder till att fler personer är sysselsatta, finns det en risk för att de positiva effekter som utredningen förväntar sig kommer att utebli. Det handlar till exempel om att de vinster som utredningen räknar med att kommunerna kommer att uppbära när individer lönearbetar i stället för att få försörjningsstöd, kommer att utebli eller inte bli lika stora som utredaren räknat med.

Svårt för kommuner att tillhandahålla aktiviteter som kan föra individer närmare arbetsmarknaden

Utredningen konstaterar att det kan vara svårt för kommuner att tillhandahålla aktiviteter som är meningsfulla och på heltid, givet kommunernas begränsade resurser.²

Statskontoret bedömer därutöver att det troligen kommer att bli en utmaning för kommunerna att identifiera vilka slags aktiviteter som kan föra individer som får försörjningsstöd närmare arbetsmarknaden. Att hitta sådana aktiviteter är en utmaning även för Arbetsförmedlingen, som ska vara experter på arbetsmarknadspolitiska bedömningar.³ Behoven av aktiviteter, och förutsättningarna att genomföra dem, ser olika ut i olika kommuner. Därför kommer enskilda kommuner att behöva identifiera vilka aktiviteter som är lämpliga och möjliga att genomföra för just dem. Detta kommer innebära en omfattande arbetsinsats för kommunerna, som dessutom behöver avsätta tillräckliga resurser för att genomföra aktiviteterna.⁴ Statskontoret bedömer i sammanhanget att den delegation som utredningen föreslår till stöd för kommunerna, inte räcker till för att möta de behov som kommunerna har.

Det krävs mer genomgripande reformer för att individer som uppbär försörjningsstöd ska bli sysselsatta genom arbete eller studier

Statskontoret delar utredningens uppfattning om att det krävs mer genomgripande reformer än ett aktivitetskrav för att hantera utmaningar kopplade till arbetsmarknadspolitiken, ansvarsfördelning mellan stat och kommun samt juridiska

² Ds 2024:29. *Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet*. s. 221.

³ Statskontoret (2025:2) *Gör jobbet! En mer effektiv användning av Arbetsförmedlingens förvaltningsmedel*, s. 80 ff.

⁴ Jmf Statskontoret (2023:7) *Att styra de självstyrande. En analys av statens styrning av kommuner och regioner*, s. 8; Statskontoret (2022:9) *Administrativa kostnader inom kommunsektorn. En analys av statens styrning av kommuner och regioner*, s. 9; Statskontoret (2019:2) *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*, s. 7–9.

och institutionella hinder för närmare samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen.⁵

Vi menar att staten behöver ta ett helhetsgrepp om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och säkerställa att aktivitetskraven utformas på ett sådant sätt att de underlättar för personer att få ett reguljärt jobb eller studieplats, alternativt förbereder dem för att kunna delta i en av Arbetsförmedlingens insatser.

Annelie Roswall Ljunggren

Therese Brolin

⁵ Ds 2024:29. *Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet*, s. 221–223.